

Cyfathrebu â grwpiau anodd eu cyrraedd a fformatau hygrych

Mae cyfathrebu mewn ffordd hygrych gyda chynulleidfaoedd a allai fod yn anos eu cyrraedd yn parhau i fod yn flaenoriaeth i Lywodraeth Cymru.

Rydym eisoes yn gweithredu ar y gwersi a ddysgwyd fel rhan o'n dull cyfathrebu yn ystod pandemig y coronafeirws.

Mae ymgyrch Diogelu Cymru, Profi, Orlhain, Diogelu a'r Offeryn Asesu Risg ar gyfer y Gweithlu oll wedi'i llunio yn unol â'r wybodaeth a gasglwyd dros y misoedd diwethaf ac fe fydd hyn yn parhau wrth i ni symud ymlaen.

Mae'n Grŵp Cyfathrebu Hygrych hefyd wedi bod yn hanfodol ar gyfer ein helpu i gasglu'r wybodaeth hon, er mwyn deall y meysydd lle mae angen i ni wella a'n cynghori ar rai o'r ffyrdd gorau o wneud y gwelliannau hynny.

Cefndir

Ym mis Mehefin, dechreuodd Llywodraeth Cymru weithio gyda nifer o sefydliadau sy'n cynrychioli pobl ar draws Cymru sydd â nifer o anghenion cyfathrebu penodol. Ffurfiwyd 'Grŵp Cyfathrebu Hygrych', sy'n gweithio i

- ddeall a yw'n gwaith cyfathrebu ni yn diwallu anghenion pobl ar draws Cymru.
- gosod trefn well i Lywodraeth Cymru er mwyn cyfathrebu mewn ffordd fwy hygrych gyda phobl Cymru ynghylch pandemig y coronafeirws.

Mae nifer o sefydliadau yn rhan o'r grŵp:

- Plant yng Nghymru
- Swyddfa Comisiynydd Plant Cymru
- Cymdeithas Pobl Fyddar Prydain
- Cyngor Cymru i Bobl Fyddar
- Action on Hearing Loss
- Cyngor Ffoaduriaid Cymru
- Cyngor Cymru i'r Deillion
- Cymdeithas Genedlaethol Awtistiaeth Cymru
- Anabledd Dysgu Cymru
- CLILC (Tîm Awtistiaeth Cenedlaethol)
- Anabledd Cymru
- Age Cymru
- Romani Arts
- TGP Cymru

Cyfarfu'r grŵp ar 4 ac 18 Mehefin.

O'r sgrysiâu a gynhaliwyd, mae'n amlwg y gallai Llywodraeth Cymru weithio'n agosach gyda'r sefydliadau uchod i wneud gwybodaeth yn fwy hygrych i wahanol grwpiau o bobl yng Nghymru. Mae nifer o sianeli eisoes gan y grwpiau y gall Llywodraeth Cymru eu cefnogi a darparu cynnwys ar eu cyfer.

Mae nifer o argymhellion y grŵp eisoes wedi'u gosod yn eu lle. Ceir manylion am yr argymhellion yn Atodiad A.

Rydym hefyd yn gosod dull gweithredu hirdymor newydd yn ei le ar gyfer cyfathrebu hygyrch, i'w gymeradwyo gan y Grŵp Cyfathrebu Hygyrch. Bydd yn cael ei ddefnyddio wrth lunio gweithgarwch cyfathrebu ar draws Llywodraeth Cymru, gan gynnwys cyfathrebu ar gyfer Bil Rhentu Cartrefi (Diwygio) (Cymru).

Achosion diweddar

Mae'r cynnydd sydyn diweddar mewn achosion ar safleoedd prosesu cig wedi dangos bod angen i ni greu cynnwys mewn nifer o ieithoedd er mwyn cyfathrebu'n effeithiol gyda phawb yng Nghymru.

Rydym bellach yn cyfieithu gohebiaeth Diogelu Cymru i 36 o ieithoedd, gan gynnwys Pwyleg, sydd wedi bod yn bwysig iawn i gyrraedd at y gweithluoedd mewn rhai safleoedd prosesu cig yng Nghymru. Mae taflenni amlieithog Diogelu Cymru [ar gael i'w gweld a'u lawrlwytho ar ein gwefan](#)

Profi, Olrhain, Diogelu

Rydym yn darparu asedau ymgyrchu amlieithog pellach ar gyfer Profi, Olrhain, Diogelu ac rydym hefyd yn paratoi i lansio'r ap Covid-19 newydd ar gyfer y GIG, gan weithio gyda thimau Llywodraeth y DU ar waith mapio rhanddeiliaid amlieithog ac amrywiol, a datblygu asedau ar sut i ddefnyddio'r ap mewn 11 o ieithoedd gwahanol.

Gweithgarwch ymgyrch tai – deunyddiau nad ydynt yn ddigidol

Wrth ochr ein hymgyrch ddiweddar i roi cyngor ar dai, mae swyddogion o bob cwr o Lywodraeth Cymru wedi bod yn cydweithio i gynhyrchu [llyfryn yn canolbwyntio ar gymorth ariannol i unigolion](#) a chyfeirio at gysylltiadau defnyddiol fel Cyngor ar Bopeth. Cyhoeddwyd taflen ynghylch [cymorth i denantiaid sy'n byw yng Nghymru](#) hefyd, yn amlinellu'r gwahanol fudd-daliadau sydd o bosib ar gael i'r tenantiaid.

Er mwyn cyrraedd y rhai sy'n agored i niwed a all fod wedi'u hallgáu'n ddigidol, cawsant eu dosbarthu i gymdeithasau tai, landlordiaid preifat a rhwydweithiau megis y Glymblaid Gwrth-dlodi, Rhwydwaith Partneriaid y Gronfa Cymorth Dewisol a llawer o rai eraill i'w hargraffu a'u dosbarthu.

Byddwn yn parhau i ddysgu o'r gwaith ar gyfathrebu hygyrch sy'n cael ei wneud o fewn y sector tai, gan gynnwys sefydliadau sy'n cynrychioli tenantiaid a landlordiaid cymdeithasol/preifat.

Ar hyn o bryd rydym yn gweithio gyda Cyngor ar Bopeth ar wahanol ddeunyddiau ymgyrchu a fydd yn cael eu cynhyrchu i hyrwyddo eu Llinell Gymorth Sector Rhentu Preifat. Bydd hwn yn wasanaeth annibynnol, cyfrinachol a rhad ac am ddim a fydd yn cynghori tenantiaid ar ffyrdd y gallant gynyddu eu hincwm i'r eithaf a rheoli dyled.

Ar draws Llywodraeth Cymru - ein gwaith gyda rhanddeiliaid

Rydym wedi gweithio'n agos gyda sefydliadau ledled Cymru drwy gydol y pandemig i gydlynu a chyflwyno negeseuon, gan gynnwys drwy ein grŵp 'Rhybuddio a

Hysbysu', sy'n cynnwys CLILC, Awdurdodau Lleol, yr Heddlu, y Gwasanaeth Tân ac Achub, Iechyd Cyhoeddus Cymru, Heddlu Trafnidiaeth Prydain, Gwasanaeth Ambiwlans Cymru, y Weinyddiaeth Amddiffyn, Cyfoeth Naturiol Cymru a Fforymau Lleol Cymru Gydnerth.

Rydym yn parhau i weithio'n agos gyda sefydliadau a restrir uchod yn annibynnol ac fel rhan o fforymau a grwpiau rhwydwaith rhanddeiliaid eraill.

Y camau nesaf.

Byddwn yn parhau i weithredu newidiadau o ganlyniad i'r gwersi a ddysgwyd ac adeiladu ar ein gwaith gyda rhanddeiliaid wrth ddarparu cynnwys mewn ieithoedd heblaw Cymraeg a Saesneg a chreu fformatau hygyrch fel rhan o unrhyw weithgaredd ymgyrchu sy'n gysylltiedig â'r Bil Rhentu Cartrefi (Diwygio) (Cymru).

Atodiad A – Grŵp Cyfathrebu Hygyrch - Argymhellion

Roedd cytundeb cyffredinol y gallai Llywodraeth Cymru gymryd camau pellach i ddiwallu anghenion y rhai sy'n fyddar neu sydd â nam ar eu clyw, sy'n hŷn, yn blant, yn ffoaduriaid, y rhai ag anabledau dysgu, sy'n ddall neu'n rhannol ddall, neu sy'n dod o gymuned Roma, sipsiwn neu deithwyr.

Ceir crynodeb isod o'r ffyrdd y gall Llywodraeth Cymru ddiwallu anghenion y grwpiau hyn yn well. Ym mhob achos, mae'r adborth hwn yn berthnasol i'r prif waith cyfathrebu ynghylch y coronafeirws. Mae hyn yn cynnwys yr adolygiadau 21 diwrnod dan arweiniad y Prif Weinidog, negeseuon 'Diogelu Cymru', canllawiau gwarchod, 'Profi, Orlhain, Diogelu', defnyddio masgiau wyneb, cyngor ar gadw pellter corfforol ac unrhyw gyhoeddiadau neu ganllawiau sylweddol eraill y gofynnir i'r rhan fwyaf o bobl yng Nghymru eu dilyn yn ystod y pandemig.

Pobl fyddar neu drwm eu clyw

Mae dros 500,000 o bobl Cymru yn drwm eu clyw. Mae dros 40,000 yn hollol fyddar.

Mae nifer o ffyrdd y gall Llywodraeth Cymru wella ei chyfathrebu â phobl fyddar neu sy'n drwm eu clyw. Mae cael cyfieithydd byw mewn darllediadau cyhoeddus i'w groesawu, ond mae angen gwneud mwy. Ar gyfer y grŵp hwn, dylai Llywodraeth Cymru geisio darparu gwybodaeth:

- mewn Cymraeg/Saesneg Clir – a defnyddio iaith sy'n adlewyrchu'r iaith y mae'r gymuned fyddar yn ei defnyddio
- yn iaith Arwyddion Prydain (BSL) mewn fformat 'Easy Watch' - Mae'n bwysig sicrhau mai dim ond dehonglwyr achrededig BSL NRCPD a ddefnyddir
- ar fideo, gan ddefnyddio isdeitlau da.

Byddai rhoi codau QR ar lythyrau (fel llythyrau gwarchod) sy'n cysylltu â fersiynau BSL o'r cynnwys hefyd yn ddefnyddiol. Fodd bynnag, nid yw pob person byddar ar-lein, felly mae ffyrdd eraill o'u cyrraedd yn bwysig hefyd.

Pobl hŷn

Mae tua 28% o'r boblogaeth (dros 600,000 o bobl) yng Nghymru dros yr oedran ymddeol (yn ôl y cyfrifiad diwethaf).

I bobl hŷn, mae angen i Lywodraeth Cymru wneud popeth o fewn ei gallu i'w cyrraedd 'all-lein'. Mae llai na 50% o bobl dros 75 oed ar y rhyngryd neu'n defnyddio ffonau symudol ar gyfer newyddion, felly maent yn llai tebygol o gael eu gwybodaeth o llyw.cymru neu newyddion / hysbysebion ar-lein.

Er mwyn cyrraedd at bobl hŷn, dylai Llywodraeth Cymru wneud y defnydd gorau posibl o'r canlynol:

- papurau newydd lleol
- posteri a thafenni (er enghraifft mewn blychau bwyd)

- cymunedau lleol a ffynonellau gwybodaeth yn y cymunedau hynny – fel gofalwyr, teuluoedd, cymdogion a meddygon teulu
- newyddion teledu a radio
- gwasanaethau galw heibio a sgwrsio sy'n cael eu cynnal gan sefydliadau elusennol.

Plant

Bydd canolbwyntio ar iaith glir yn helpu Llywodraeth Cymru i drosglwyddo negeseuon i blant. Rhaid i'r cynnwys allweddol fod mewn Cymraeg/Saesneg Clir a dylai fersiynau hawdd eu deall fod ar gael.

Mae gan blant anghenion all-lein hefyd sydd angen eu diwallu. Gall amrywiol bobl rannu gwybodaeth â phlant, ac mae rhieni a gofalwyr yn ffynhonnell bwysig o arweiniad iddynt.

Pobl ag anableddau dysgu

Amcangyfrifir bod rhwng 15,000 a 60,000 o bobl Cymru ag anableddau dysgu.

Ar gyfer pobl ag anableddau dysgu, mae angen i Lywodraeth Cymru wneud y canlynol:

- cynhyrchu fersiynau hawdd eu darllen o ganllawiau allweddol – bydd hyn yn helpu, ond gall rhai pobl awtistig eu hystyried yn nawddoglyd (llinell denau).
- osgoi idiomaau a throsiadau – gall pobl awtistig gael eu drysu ganddynt, mae angen eglurder arnynt.
- ystyried eu hanghenion all-lein – nid yw pob person awtistig ar-lein

Pobl ddall a rhannol ddall

Mae tua 17,000 o bobl yng Nghymru yn colli eu golwg. Mae'r rhan fwyaf o bobl sy'n colli eu golwg dros 70 oed.

Mae nifer o ffyrdd y gall Llywodraeth Cymru ddarparu gwybodaeth i bobl ddall neu rannol ddall:

- braille (hefyd yn hanfodol i bobl ddall a byddar)
- sain
- print bras

Mae llawer o bobl ddall neu rannol ddall 'all-lein' felly dylai Llywodraeth Cymru weithio'n greadigol ar y ffordd orau o gyfleu negeseuon iddynt. Mae elusennau sy'n gweithio gyda phobl ddall a rhannol ddall hefyd yn cysylltu dros y ffôn i rannu gwybodaeth â hwy a'u cefnogi.

I'r grŵp hwn o bobl, mae angen i Lywodraeth Cymru ystyried eu hanghenion penodol mewn canllawiau. Er enghraifft, mae ailagor strydoedd mawr, siopau nwyddau nad

ydynt yn hanfodol a'r rheolau ar gadw pellter cymdeithasol yn creu heriau i'r grŵp hwn y mae angen ymdrin â hwy mewn canllawiau.

Cymunedau Roma, sipsiwn a theithwyr

Ar gyfer cymunedau Roma, sipsiwn a theithwyr, gall sgiliau darllen ac ysgrifennu fod yn gyfyngedig. Ni all rhai pobl yn y cymunedau hyn ddarllen nac ysgrifennu o gwbl. Felly mae cynnwys fideo a sain yn hanfodol i gyfleu negeseuon iddyn nhw. Mae cysylltiad wyneb yn wyneb hefyd yn hollbwysig, gydag Awdurdodau Lleol neu grwpiau elusennol yn ymweld i ddarllen diweddariadau pwysig i'r cymunedau hyn fel ffordd effeithiol o rannu negeseuon.